

Kávésok Lapja

XV. évfolyam

A Budapesti Kávésok Ipartestületének hivatalos lapja
Megjelenik kéthetenként

15. szám.

Szerkesztőség:
Budapest VIII József-körút 38 1/5, Tel.: 1-303-75

Felelős szerkesztő:
DR. HAVAS NÁNDOR

Kiadóhivatal:
Budapest, VIII Rókk Szilárd u. 31 Tel.: 1-314-00

Emlékeztető

MIRŐL NE FELEDKEZZÉK MEG?

Julius 20-ig tartoznak a vigalmi adóközösség tagjai július havi átalányukat megfizetni.

Julius 25-ig befizetendő a személyzet illetményeiből levont kereseti-, külön- és rokkantellátási adó.

Augusztus 5-ig megfizetendő a III. negyedévi üzletbér első részlete.

Augusztus 6-ig megfizetendő a vigalmi adóközösségben nem lévő kávéházak vigalmi adója.

Augusztus 10-ig tartoznak az adóközösség tagjai megfizetni augusztus havi forgalmi és fényüzési adóátalányukat.

Aug. 15-ig fizetik a fényüzési adót azok, akik nem tagjai az adóközösségnek.

Augusztus 15-ig kell az alkalmazottak tekintetében történt változásokat bejelenteni.

Augusztus 20-ig befizetendő a vigalmi adóközösségben levő kávéházak vigalmi adója.

Augusztus 25-ig befizetendő a személyzet illetményeiből levont kereseti-, külön- és rokkantellátási adó.

A Magyar Kávésipari Évkönyv 1939. évi évfolyama. Tartalmazza a kávésiparost érdeklő összes rendeleteket. Ára 3.— pengő.

Nyári napok

A nyári meleg napok ernyesztő, bénító napsugára — köztudomás szerint — a kávéházak forgalmát is megapasztja.

A kávéházak vendégeinek egy része elutazik a fővárosból, aki hosszabb időre nem mehet el, a pihenés napjait használja fel weekendezésre és azok is, akiket hivatásuk a fővárosba köt szabad idejükre a fürdőkben, a strandokon, vagy a zöldben töltik el és csak a hűvösebb vagy esős napokon tapasztalunk némi mozgást.

A nyári üzletek is — amelyek főként erre a forgalomra vannak berendezve — megérik a nyári meleget, mert hisz az ő vendégeik jórésze is elutazik a fővárosból.

Ez a nyári forgalomcsökkenés nem szokatlan — sőt évről-évre ismétlődő tünete a kávésiparnak. Ezen a címen nincsen okunk panaszkodni. Ez a kényszerű megakadás iparunknak olyan adottsága, amellyel minden józan és számítani tudó üzletember számol.

Hát hiszen ezen a stagnáláson is lehetne segíteni, legalább is részben, ha az annyit említett és támogatott idegenforgalom olyan keretek között fejlődne, hogy a fővárosba érkezők forgalmát és látogatottságát jelentsenek azokban az iparágakban is, amelyek bizonyos azzal kapcsolatos szükségletek kielégítésére vannak hivatva. A tömeg és társaskirándulásoknak kétségtelenül van is nagy propagandaértéke, de amikor ezek a tömegek előírt marsrutával és kiszámított pénzzel érkeznek, bizonyos luxusjellegű költségekre nem igen számíthatunk.

Ennek a helyzetnek megváltozása a mai megkötöttségek, gazdasági rendszabályok és korlátozások idején alig remélhető. Mit tehetünk hát az adott helyzetben?

56 év óta a főváros vezető tejüzeme a

Telefon: *146—265.

KÖZPONTI TEJCSARNOK

ELSŐRENDÜ MINŐSÉGÜ TEJ- ÉS TEJTERMÉKEK

Budapest, VII. Rottenbiller-utca 31.

Telefon: *146—265.

360 fióküzlet, 1000-nél több árusítóhely

Kávéházak, szállodák, tejivók, kávémérések szállítója.

Más nyugalmasabb és csendesebb időkben a nyári pangás ideje arra szolgált, hogy kartársaink ez alatt az idő alatt készüljenek elő az újra meginduló őszi szezonra, a szűkessé váló javításokat, renoválásokat, átalakításokat elvegeztessék.

Ezek a munkák pénzt és pénzt jelentettek. Egyik oldalon kiadás, másik oldalon, akik a munkát végezték bevétel formájában. Sok-sok ezer pengőre rugott az az összeg, amelyet az ezeket a munkákat elvégző iparágak a kávéiparban megkerestek.

Kétségtelen, hogy ezek a munkálatok az érdekelt iparágakra nézve jelentékeny munkaalkalmakat jelentettek. Pénz és pedig sok pénz került forgalomba, ami további munkát, munkásoknak kenyeret, forgalmat jelentett.

Ha a nyári időszakban mi nem kerestünk, legalább alkalmat adtunk másoknak arra, hogy kereshessenek.

Ma sajnos ez nincs így! Nincs renoválás, nincs munka és a jövő szezonra való előkészület helyett súlyos gondok terhelik kartársaink nagy részét, mi lesz a sorsunk a jövőben.

Még azok is, akiket a közeljövőben felmerülő kérdések személyükben nem érintenek, nem renoválnak. Miért? Elsősorban, mert ezekre a munkákra nincs fedezetük. Az annyiszor említett és felpanaszolt új meg régi terhek minden tartalékot felémésztettek és ma már a legjobban menő üzemek tulajdonosai is boldogok, ha folyó kötelezettségeiknek meg tudnak felelni. Új befektetésekre, átalakításokra — alig van mód.

Azok pedig, akiknek sorsa a közeljövő törvényes rendelkezései folytán bizonytalanná vált, akik nem tudják, fogják-e birni üzleteiket korlátozott keretekben folytatni, hogyan merjenek befektetéseket eszközölni? Arról nem is szólva, hogy miből?

Igy mulik az idő és tűnnek el munkaalkalmak. Régebben, akinek pénze nem volt, hitelműveletek útján szerezte meg a szükséges összegeket. Ki mer ma hiteket igénybevenni?

Nyári melegben, amikor az ipar berkeiben pillanatnyi csend van, önkénytelenül is ezekre a kérdésekre kell gondolnunk.

A forgalom stagnálása idején kellege mindezt megvalósítani, de nem lehet. Ez tehát azt is jelenti, hogy üzemeink fejlődése is megakad, az a nő, amelyre évek hosszú során át oly büszkék voltunk, egyelőre még megvan, de hogy meddig és miként, ki tudja?

Százéves krónika

A Pest-budai kávéipar 1839-ben.

Közlő: MAZSÁRY BÉLA dr.

A „Nagy Árvíz“ utáni év a csendes restaurációs munka esztendeje. Mindenki az elmúlt év veszteségeit igyekszik kiheverni, a még megmaradt romokat eltakarítani és azok felett újraépíteni s ezért kevésbé eseménydus az 1839-ik esztendő.

Meglátszik ez a kávé-ügyek csekély számán is, melyek ez évben a városi magisztrátust foglalkoztatták.

A legtöbb bajt, mint mindig, a kávénénikék, vagyis a pótkávé mérő kávémérések okozták, bár túltengő nagy a számuk, mindig újabb engedélyeket kérnek. Sok az engedély nélkül dolgozó kávémérő, sokan pedig igazi kávé mérnek, sőt cégért is tesznek ki, ami pedig szigorúan tilos. Az ilyenek boltjait lezárja a magisztrátus. Így járt Plutényi asszony is az előző esztendőben s most azzal a kéréssel otromolja a magisztrátust, hogy engedjék meg neki újra a kávémérést, minthogy ez az egyetlen megélhetési lehetősége. (Budapest Székesfőváros Levéltára, Pesti Levéltár, Intimata a. n. 278. sz.) Új kávémérési engedélyt kapott a kávéos társulatának ellenzése dacára. Kuhász Mihály özvegye, Kinshofer Anna. U. ott Relationes 8571. sz.) Egy kávémérési jog átírását is engedélyezte a tanács, Éder Teréziát megkapta Marsch Zsuzsanna. (U. ott, Rel. a. n. 5230. sz.)

A kávéházi házsártos (hazard) játékokat mindig tiltották a felsőbb hatóságok, királyi rendeletek és törvények. Ezek legnagyobb részt kártyajátékok és a kocka. De ide sorolták az előző években már az ugynevezett Handzielspiel is, melyet népiesen Hanselspielnek neveztek. Ez a mai bábukkal játszott billiárdjátékok (pacika, preferánsz, ötszáz, százhusz) elődje. Ezeknél egész tömeg vette körül a billiárd asztalokat s mindenki tett, sokszor igen magas tételekben ment a játék, azért tiltotta be a Helytartótanács. Ez évben négy pesti kávéos nagyot s merészet gondolva, azzal a kéréssel fordult a magas magyar kir. Helytartótanácsához, engedje meg újra, természetesen csak szolid halárok közt, minden hazardéria nélkül, mint szórakoztató játékot, a „Hanzlit“, mert különben látogatottság híján, tönkre kell menniök. Doleschall Tamás, Ebner, Kornhofer és Littmann József kávéos urak voltak a kérvényezők, de az év végéig az akta nem nyert elintéztést. (U. ott, Rel. a. n. 6122 és 7405. sz.)

**SZENT
ISTVÁN
CSALÁDI SÖR**

1 1/8 literes
zárt palackokban

a
Kőbányai Polgári Serfőzde
gyártmánya

Farkas János kávé ur arra kért és kapott engedélyt kivételesen, hogy kávéházát más helyiségbe tehesse át. (U. ott. Int. a. n. 1980. sz.)

A kávé jogok ugyanis ez évben már nem voltak kontingentálva, de azért a kávéstársulat minden újabb jogadományozás ellen elkeseredetten harcolt s annak megakadályozása érdekében, mint legjobb látni fogjuk, nem sajnálta a költségeket, nem kímélte a pénzt se. Így hosszú ideig küzdött a Huszár Jakab urnak adott juss ellen, de végül is meg kellett hajolnia a Helytartótanács rendelkezése előtt s október 10-én Huszár urat a szokásos taksá, vagyis bekebelezési díj lefizetése ellenében felvette a társulat tagjai sorába. (U. ott. Rel. a n. 6210. sz.) Ugyancsak hevesen küzdött a társulat Stockinger József kávésjoga ellen is és Stockinger ur az év végéig nem is kapta meg a juss. (U. ott. Rel. a. n. 5619. sz.)

A kávéstársulat belső életéről csak a sáfárkönyv tájékoztat, az utolsó évi jegyzőkönyvek és egyéb iratok sajnos elkallódtak. Ennek a papírkötésű könyvnek címe: „Főelőljáró uram számla-bemutató-jegyzőkönyve, a polgári kávéfőzők társulatának bevételeit és kiadásait illetőleg, felállított szabad Királyi Pest városában, Magyarországon az 1815. esztendőben.“ (Rechnungs—Aussweis—Protokol des Herrn Ober-Vorsteher, Uiber Empfang und Aussgaab. Die bürgerliche Kaffesieder-Jnnung, betreffend, In der Königl. Frey-Stadt Pest in Hungarn, errichtet im Jahr, 1815.)

A sáfárkönyvből kitűnik, hogy a társaság 1839. évi bevételeinek összege 845 ft. volt. Ebből az újévi költségek fedezésére befizetett összeg 140, az első évnegyvedi járulék, vagyis mai megjelöléssel tagdíj 145, a második negyedévi 140, a harmadik 145 és a negyedik 225, Huszár uram bekebelezési taksája pedig 50 ft.-t tett ki.

A 845 ft. bevétellel szemben a kiadás 1839-ben 1391 ft. 15 kr. volt, ami 546 ft. 15 kr. deficitet jelent, amelyet a társulat vagyonából kellett fedezni. Az egyes kiadási tételekből a következő érdekes dolgokat állapíthatjuk meg: az 50 ft.-os bekebelezési díjakat rendszerint jótékony célra fordították. Így az előző évben bekebelezett Littmann és Kornhoffer taksáját, 100 ft.-ot január 4-én főelőljáró uram lefizette a városi szegényalaprak. Minthogy az uralkodó nem igen járt le Budára, ügyes-bajos ügyek elintézését, természetesen jó pénzért, az ugynevezett udvari ágensek végezték Bécsben. Természetes, hogy a pesti kávé sok társulata nem lehetett meg ilyen udvari ágens nélkül, hiszen folyton folyvást voltak aspiránsok újabb s újabb pesti kávé jogokra, melyek ellen a társulat természetesen életre-halálra küzdött, hisz minden újabb kávéház a régi vendégeit apasztotta. Fő- vagy előljáró uramat a társulati fiskálissal folyton Bécsbe utaztatni túl költséges lett volna, tehát a pesti kávé sok társulat is beállt az egyik udvari ágens, Borch uram kliensei közé, fizetvén nékie hol sikeres, hol sikertelen közbenjárásaiért negyedévenként 25 ft.-ot, kijárási költségeinek térítésén felül. De Budára sem lehetett folyton átkocsikázni és a

Helytartótanácsnál a mindenféle ügyes-bajos dolgokban eljárni, tehát az itt működő ágensek közül is fogadtak egyet, névszerint Kiss uramat, kinek is az évben 125 ft.-ot fizettek közbenjárásáért. A különböző beadványok, panaszok, fellebbezések, remonstrációk szükségessé tették egy társulati fiskális, vagyis ügyvédő tartását, ki azt a sok hivatalos irást előírászerűen megszerkeszti, beadja, megsürgeti, utánajár és így tovább. Ezért az akkori társulati fiskális, Hauck pesti prókátor uram, évi 100 ft. salloriumot kapott. A Stockinger és Huszár-féle jussok elleni küzdelem csak extractusokban (hivatalos akta kivonatok) és portókban 23 ft. 60 krajcárba került, ami elég tekintélyes summa, ha tekintetbe vesszük, hogy az összes társulati kiadás (társulati iratok, irodaszerek s egyéb) ez évben 96 ft. 40 kr., a helytartótanácsi intimátumokért és magisztrátusi resolúciókért pedig 26 ft. 15 krajcárt fizettek. A kávésnénikék elleni eljárásért (céger bevétel, boltbezárás, edények összetörése) Papanek rendőrkomiszárusnak, ki ugylátszik, ez ügyben igen buzgón járt el, külön 10 ft.-ot juttatott a társulat. A társulati bemondó, aki a kávé urakat és árendátorokat a gyűlésekbe hívta, az iratokkal szaladgált és a munkaközvetítő szerepét is betöltötte, évi 50 ft.-ot kapott, a munkaközvetítésért természetesen külön díjazás járt neki. Az évi kiadások legnagyobb tétele az újévi ajándék. 535 ft.-ot költött az évben erre a társulat. A sáfárkönyv ezt a tételt csak röviden „újévi osztogatás“-nak nevezi, mindenki tudta, hogy ez a tétel a városi és helytartótanácsi uraknak adott kedveskedő újévi meglepetés akár kávé és cukor, akár fénylő arany formájában, ami akkor egyáltalán nem ment vesztegetés számba, hanem általánosan bevett, rendes szokás volt.

(Folytatjuk.)

Cukorgyáraink 30-35 napi munkával egész évi cukorszükségletünket elő tudják állítani

A Magyar Statisztikai Szemle mezőgazdasági iparókkal foglalkozó juniusi számában *Vajda Ödön* műegyetemi tanár cukoriparunkról érdekes adatokat közöl.

Rámutat cikkében arra, hogy cukoriparunknak az ország közgazdasága szempontjából milyen nagy jelentősége van. A trianoni Magyarországnak 12 üzemben volt cukorgyára az 1931—32-től 1936—37-ig terjedő 6 évben évenként átlag 800.000 tonna cukorrépat dolgozott fel. Ez a cukorrépa-mennyiség mintegy 40 ezer hektáron termett. Az 1931. évet megelőző években a cukortermelés jóval nagyobb volt. Az 1925—26-tól 1930—31-ig terjedő 6 évben a cukorgyárainkban feldolgozott répa mennyisége átlag kerekén 1.4 millió tonna volt. A cukorgyárak tehát 1931 után évenként átlag 44 százalékkal kevesebb cukorrépat dolgoztak fel, mint az előző években. A mezőgazdaság emiatt természetesen kénytelen volt kevesebb cukorrépat termelni. De nem csökkentette a termelést ilyen nagy mértékben, hanem csak mintegy 38 százalékkal. Ezért az utóbbi években évenként átlag 133 ezer tonna cukorrépat másként kell a mezőgazdaságnak értékesítenie. Ezt a mennyiséget szeszgyárakban dolgozzák fel. Cukorrépatermés átlagunk az európai átlagnál kisebb. Így pld. 1936-ban nálunk 22.9 tonna termett hektáronként, ezzel szemben az európai átlag — Oroszországot nem számítva — 27.3 tonna volt.

A cukorgyártás legfontosabb mellékterméke a cukortalanított szelet, melyet részben csak préselve, részben préselve és szárítva használ fel takarmányként a mezőgazdaság. 100 kg feldolgozott cukorrépból mintegy 10 kg préselt szelet vagy 7 kg szárított szelet származik.

A cukoriparnak másik fontos mellékterméke a melasz. Ezt részben a szeszgyárak használják nversanyagként, részben pedig takarmányozásra szolgál.

A Felvidék visszacsatolt részén 3 cukorgyár volt. Ma tehát 15 működő és 1 nem dolgozó cukorgyárunk van.

Cukorgyáraink mind nagy gyárak, 24 óránként 1.700—2.800 tonna répat tudnak feldolgozni; csak egy van közöttük, amely ennél kevesebbet dolgoz fel. Valamennyi be van rendezve finomításra is. Egyes gyárainknak melléküzemei vannak: csokoládégyárral, paradicsomsüritővel, szénsavgyárral és más hasonló üzemekkel kapcsolatosak.

A gyárak berendezése a kor színvonalán áll. Azt a nagy fejlődést, amely ezen a téren a világ-

háboru óta tapasztalható, legjobban jellemzi az a statisztikai adat, amely szerint 1925—26-ban az összes gőzgépek és gőzturbinák teljesítőképessége 23 ezer LE volt s ez a szám 1936—37-ig majdnem kétszeresére — 41 ezer LE-re — emelkedett. Azóta egyes gyáraink gépberendezése még jobban bővült; a felvidéki gyárakkal együtt ma az erőgépek lóerőszáma mintegy 64 ezer.

A cukorgyártás költséges voltát nálunk főleg az okozza, hogy cukoriparunk túlságosan nagyra van méretezve. Cukorkivitelünk ugyszólván teljesen megszűnt és így gyáraink csak a belföldi fogyasztás ellátására szorítkoznak. 1913-ban még 386 ezer tonna cukrot vittünk ki külföldre. Cukorkivitelünk értéke 1913-ban a kivitt összes áruk értékének 5.7 százalékára rugott. A világháboru alatt azonban a középeurópai répacukoripar alig tudott termelni s így versenytársa a nádcukoripar nagyon megerősödött. A háboru után azután önellátási törekvések következtében számos olyan állam rendezkedett be cukorgyártásra, amely a világháboru előtt cukorszükségletét bevitelből fedezte. Ugyanakkor a régi cukrot termelő államok is fokozták termelésüket. Az eredmény a földkerekség cukortermelésének rohamos növekedése volt. Minthogy a fogyasztás növekedése ezzel nem tartott lépést, a készletek 1923-tól kezdve mindjobban nőttek. 1930-ban a földkerekségen tárolt cukorkészleteket már 10 millió tonnára becsülték. Ezzel kapcsolatban rohamosan esett a cukor ára. Ennek az egészségtelen állapotnak akarta végét vetni a Brüsszelben 1931-ben kötött nemzetközi megegyezés. A megegyezés a termelés és a kivitel csökkentésére irányult.

Az alacsony világpiaci ár a magyar cukoriparnak azt jelentette, hogy a külföldre kivitt cukrot 100 kg-ként csak 8—10 pengőért tudta értékesíteni. Minthogy ez az ár az önköltséget sem fedezi, a kivitel a magyar közgazdaság nagy károsodásával járt. Ezért cukorkivitelünk a minimumra zsugorodott le. Cukorgyáraink 30—35 napi munkával egész évi cukorszükségletünket elő tudják állítani.

Az év többi részén át csupán gépberendezésük javításával foglalkoznak, egyébként üzemem kívül állnak. Érthető, hogy ez a körülmény a termelést igen megdrágítja. A gyárak egy részének üzemét megszüntetni nem lehet, mert a répat messze szállítani költséges volna s mert a cukorgyár környékén lakó munkásságot nem lehet mai kenyérétől megfosztani.

A magyar állam — mint minden állam szerte a földön megadóztatja a cukrot. Az utóbbi években a cukoradó a fogyasztási cukor 100 kg-ja után 50 pengő volt s ezenkívül még ugynevezett kincstári részesedés és forgalmi adó is terhelte a cukrot. Magának a cukoradónak összege az 1936—37. évben kerekén 50 millió pengő volt, vagyis az ál-

IMPERIAL FÜGEKÁVÉ

legjobb kávékészítő. Kérje mindenütt!
Gyártja: DIKK FIDÉL és TÁRSA, Budapest, IX.

Schillinger Anna Gőzmosógár RT

Budapest VI ker
Telefon 121-385. Vörösmarty-utca 47b
Az ország legrégibb modernül berendezett gőzmosója

lam közigazgatási bevételének 5.8 százaléka származott cukoradóból. Ha a kincstári részese-
dést és a forgalmi adót is számítjuk, azt találjuk, hogy az
ami bevételnek több mint 7 százalékát szolgál-
tatta a cukor.

Egy 1938. novemberében kiadott pénzügy-
miniszeri rendelet a cukoradó és a kincstári részese-
dés együttes kulcsát 48 pengőben állapította meg,
vagyis az adót 14 százalékkal leszállította. Ugyan-
ekkor egy másik rendelet a különféle cukorfajták
belföldi fogyasztási árait is megszabta. Így például
a közönséges kristálycukor gyári árát 100 pengő-
ben állapította meg, 100 kg-ként.

Ebből a 100 pengőből a forgalmi adóval együtt
54 pengő jut a kincstárnak, marad tehát a cukor-
gyárnak 46 pengő. A cukorgyár a 100 kg. cukor
előállításához szükséges mennyiségű cukorrépáért
és annak kiszállításáért mintegy 16-18 pengőt fizet.
Ugyhogy a gyártásra mintegy 28—30 pengő ma-
rad. Ez az összeg fedezi a gyártási költségeket és
nyereséges termelést biztosít a cukorgyári vállala-
toknak.

Az 1930—31-től 1937—38-ig terjedő 8 év alatt
Csonka-Magyarország cukorfogyasztása fejenként
átlag 10.2 kg. fogyasztási cukor volt. Ez az euró-
pai átlagnál jóval kevesebb. 1935—36-ban a ma-
gyarországi fogyasztás 11.0 kg. volt fejenként és
ugyanekkor az európai átlag 16.9 kg. volt. A tőlünk
nyugatra fekvő országokban 25—30 kg. a fogyasz-
tás nem is említve Dániának és Nagybritániának
55—60 kg.-os fogyasztását. Cukorfogyasztásunk
még szomorubb színben tűnik fel, ha meggondol-
juk, hogy jóformán csak a városi lakosság fogyaszt
nálunk cukrot, a kisgazdáknak s a mezőgazdasági
munkásoknak tömege alig él vele. Pedig a közgaz-
dasági előnyökön kívül az olcsó cukor a falusi la-
kosság egészségi állapotát javítaná és hozzájárulna
az erőteljesebb nemzedék felnevelődéséhez.

(Stud)

Ki kell függeszteni a legkisebb munkabérek feltüntető hirdetményt

A rendőri büntetőbíróság szigorúan megbün-
tetett egy ipari munkaadót, mert a legkisebb mun-
kabérek feltüntető hirdetményt elmulasztotta mű-

Chromokártya

vezet.

helye falán kifüggeszteni. Fellebbezés folytán az
ügy a Kihágási Tanács elé került. Az első bíróság
ítéletét a Kihágási Tanács helybenhagyta azzal az
indokolással, hogy minden ipari munkaadó tartozik
nyilvántartási könyvet vezetni az alkalmazottjáról,
melyből fizetéséről, munkadíjáról, szabadságidejé-
ről betekintést lehet szerezni.

Ugyanigy köteles a törvény értelmében a mun-
kaadó a legkisebb munkabérek feltüntető hirdet-
ményt is műhelye falán kifüggeszteni, mert ennek
elmulasztása büntetés alá esik.

Ne feledkezzünk meg a tanoncok szabadságáról

Az új ipartörvény-novella: az 1936.VII. tc. kö-
teleességévé teszi a tanonctartó mestereknek, hogy
„a tanoncnak a kikötött bér és természetben járó
szolgáltatások érintése nélkül, évente legfeljebb két
részletben 14 napi szabadságot” adjanak. (22. §.)
A törvény végrehajtási rendelete szerint a tanon-
cot megillető 14 napos szabadságot a tanonciskolai
szünet idejében kell a tanoncnak — kívánságát lehe-
tőleg figyelembe véve — megadni. Az iparos köte-
les a szabadság idejét, kezdete előtt legalább 8 nap-
pal a tanonccal közölni és az ipartestületnek beje-
lenten. A szabadság idejére a tanoncnak a fizeté-
sét, illetve természetben járó szolgáltatásokat ak-
kor is meg kell adni, ha azok őt a munka szünetel-

Meinl kávé!...

... a jó minőség,
megelégedettség
és a nagy forgalom
biztosítéka.

Finom teakeverékek

Speciálisan kávéházi igényeknek
erős és aromás, gyorsan festő

Imperiál – Royal – Angol rendszerű teakeverékek

originál 250 és 5 kg-os ládákban,
ugyszintén kimérve is beszerezhetők:

Kávésok Áruforgalmi R.-T.-től

Budapest, VIII, József-körút 38.
Telefon: 1-392-77.

(Nagyobb mennyiség lekötése esetén külön árajánlat)

tetése miatt nem illetnék meg. A tanonc szabadságába a betegségben eltöltött időt betudni nem szabad. (30.000—1936. Ip. M. sz. rendelet 49. §-a)

Ezen törvényi rendelkezések alapján felhívjuk Kartársainkat, hogy a tanonciszkolai szünet idejében, azaz lehetőleg július, augusztus hónapokban két heti szabadságot nyújtani és a szabadság megkezdését az ipartestületnek 8 nappal megelőzőleg bejelenteni sziveskedjenek.

Maximális tanonclétszám

A 152.288—1931. K. M. sz. rendelet értelmében minden munkaadó, aki segédet egyáltalán nem, vagy kettőnél többet rendszerint nem foglalkoztat, legfeljebb két tanoncot, ha pedig kettőnél több segédet foglalkoztat, minden további rendszerint foglalkoztatott két segéd után legfeljebb egy-egy tanoncot alkalmazhat, tehát négy segéd foglalkoztatása esetén legfeljebb három tanoncot, hat segéd foglalkoztatása esetén legfeljebb négy tanoncot tarthat.

A rendszerint foglalkoztatott segéd alatt olyan segéd értendő, aki legalább hat hónapnál hosszabb idő óta van alkalmazásban. Az iparhatóság indokolt esetben (pl. ha a szülő saját gyermekét óhajtja alkalmazni) ezen korlátozás alól kivételt engedélyezhet. A megengedett létszám azonban legfeljebb eggyel léphető túl.

Megengedi a rendelet azt, hogy ha a tanonc tanidejének betöltéséig már csak három hónap van hátra, a munkaadó pótlásként már ez alatt a három hónap alatt is alkalmazhasson új tanoncot.

Springut Henrik tojásnagykereskedő

utóda Ofner Márton

Számos budapesti kávéház étterem és vendéglő
állandó szállítója

Budapest, VI., Vasvári Pál uca 10. — Tel.: 122-973

A rendelet megszegése kihágási cselekmény és amennyiben súlyosabb büntetendő rendelkezés alá nem esik, úgy pénzbüntetéssel büntetendő.

Áttekinthetőség kedvéért közöljük az alanti táblázatot:

Hány tanoncot tarthat a mester?

tanoncot

1. ha segédje nincs, vagy ha 3-nál többet rendszerint nem foglalkoztat	2
2. ha 4—5 segédje van, legfeljebb	3
3. ha 6—7 segédje van, legfeljebb	4
4. ha 8—9 segédje van, legfeljebb	5
- és így tovább, minden két segéd után 1 tanonccal többet.

Hivatalos rész

Figyelmeztetés!

Az alkalmazottak bejelentéséről

A társadalmi és gazdasági élet egyensúlyának hatályosabb biztosításáról szóló 1938. évi XV. törvény cikk az u. n. első zsidótörvény végrehajtása tárgyában kibocsátott 4.350—1938. M. E. sz. rendelet 12. §-a értelmében minden munkaadó köteles az értelmiségi munkakörben foglalkoztatott alkalmazottait érintő személyi változásokat a július hó 31. napjának megfelelő adatokat feltüntető tartalommal folyó évi augusztus hó 15-ig az Értelmiségi Munkanélküliség Kormánybiztosához (Budapest, V. Klotild-u. 10c.) bejelenteni.

A bejelentéshez szükséges nyomtatványok Budapesten a kerületi előjáróságokon, városokban a polgármesteri hivatalokban, községekben az előjáróságokon szerezhetők be.

A bejelentés szempontjából értelmiségi munkakörben alkalmazottnak kell tekinteni a rendelet 10. §-ának harmadik bekezdése szerint az irodai és műszaki szolgálatot ellátó tisztviselőn felül a kereskedő segédet, az állandó fizetésű utazót (üzletszerzőt), általában minden olyan alkalmazottat, aki nem al-
tishti, vagy szolgál, avagy nem szoros értelemben vett testi (fizikai) munkát végez.

A rendelet 10. §. 5tődik bekezdésének c) pontja szerinti rendelkezés, mely arról szól, hogy „A kimutatásban elkülönítve kell felvenni a nem értelmiségi munkakörben foglalkoztatott azokat az alkalmazottakat, akik középiskola, vagy középfoku iskola negyedik osztályát elvégezték, vagy akinek ennél magasabb iskolai végzettségük van.” a multban azal járt, hogy több kézművesiparos ellen kihágási eljárást indítottak, mert nem jelentették be a gimnázium, reál, vagy polgári iskola négy osztályát végzett tanoncaikat és segédeiket az Értelmiségi Munkanélküliség Kormánybiztosához.

Most kijelentették illetékes helyről, hogy a középiskola négy osztályát végzett tanoncokat és se-

Salgó gőzmosógár és fehérneműkölcsonzó

A legmodernebb berendezés. Mosás lágyított vízben
VI, Vörösmarty ucca 54. — Pontos kiszolgálás
Olcsó árak! Telef. n: 116-286

gégeket csak azok tartoznak bejelenteni, akiknek értelmiségi munkakörben foglalkoztatott alkalmazottai is vannak. Ha ilyen alkalmazottai nincsenek, a középiskola négy osztályát végzett tanonc- és segégeket nem kell bejelenteniök.

Szabadságra menő munkások vasuti kedvezménye

A kereskedelem- és közlekedéstudgyi miniszter a szabadságra menő ipari alkalmazottak és vele utazó családtagjaik (feleség és 14 éven aluli gyerekek) részére 50 százalékos vasuti kedvezményt biztosít.

A kedvezmény igénybevétele oly módon történik, hogy minden munkaadó, aki a szakmai családvédelmi pénztár tagja, megfelelő számú személyazonossági igazolványt igényel, a VIII. számú szakmai családvédelmi pénztártól (VII. Madách Imre tér 7.) az alkalmazottai részére darabonként 8 filléres árn. Ez az igénylés a munkaadó által cégszerűleg aláírt levél alakjában eszközölhető.

A munkaadó jogosult minden szabadságra menő alkalmazottjának, tehát olyannak is, aki a családvédelmi pénztártól családi segélyben nem részesül, ilyen „Igazolványt” és utazási „utalványt”

Fűzfótelek (teraszra) uj P4.80

Kerti butorok

billiárdasztalok

(behuzás — javítás). Kuglifelszerelés
üveg — porcellán legolcsóbban
Fried Király utca 44.
Kölcsonzes!

kiadni.

A családvédelmi pénztár kötelékébe tartozó munkaadó feladata a zigenylönek fényképpel ellátott igazolványát cégszerű bélyegzővel ellátni, valamint az utazási igazolványt az utazás helyének kiállításával ugyancsak lebélyegezve és aláírva kiadni, azzal, hogy az utazás befejeztével az alkalmazott a felhasznált utazási igazolványt visszazorgáltatni köteles, mert a munkaadó is felelősség mellett tartozik a szakmai családi pénztárnak a számozott utalványokat visszaadni.

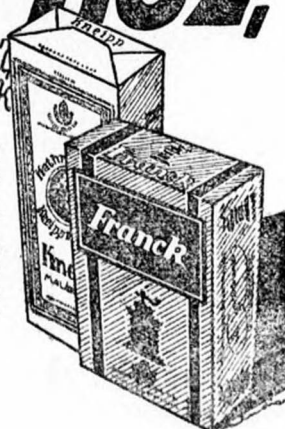
Azok a munkaadók pedig akik nem tagjai a családvédelmi pénztárnak, a szükséges nyomtatványokat az ipartestületeknél szerezhetik be és azok kiállítását és lebélyegzését is az ipartestület eszközöli.

Amig ezen nyomtatványok nem állnak rendelkezésünkre, átmenetileg, de legkésőbb augusztus hó 1-ig a munkaadó által kiállított munkaadói igazolványt láttatkozunk az alkalmazott munkakönyvének felmutatása mellett, amelyre a vasuti jegypénztár a kedvezményes jegyet kiszorgáltatja.

 Pénzt hoz;

biztos hasznót hajt az az árú
amellyel mindig megelégedettek
a vevők

Franch
KÁVÉPÖTLÉK
Kneipp
MALATAKÁVÉ

**FRANÇOIS
PEZSGŐ**

**Crémant Rosé
Transylvania sec**

H I R E K

A városi vámok részleges megszüntetése

A kereskedelmi kormány a városi vámok évek óta napirenden levő ügyének megoldására tervezett készített, amely a városi vámokat felfüggeszti és a vámszedésre jogosultak részére kártalanítási alapot létesít. A kártalanítási alapba a következő bevételek folynának be: a belföldi közlekedési vállalatok által szállított áruk után fizetendő kezelési pótdíjak, a külföldi hajózási és légforgalmi vállalatok által szállított áruk után esedékes vámmegváltás és az állati erővel vontatott járművek után fizetendő kövezetvámmegváltás, valamint a vámsorompóknál fizetendő sorompómegváltás és uthasználati díj.

Megtartja önnállóságát a Kisipari Hitelintézet

A közelmúltban felvetődött a gondolat, hogy a Budapesti Kisipari Hitelintézet r. t. önnállóságát megszüntessék és a zínézet mint a Községi Takarékpénztár leányvállalata folytassa működését. Az érdekeltségek egyöntetű állásfoglalása folytán, miként arról értesülünk, a főváros vezetősége a tervet elejtette, ami iparos- és kereskedő-körökben nagy megnyugvást keltett.

Felkai Ferenc új megbízatása

A magyar királyi iparügyi miniszter ur a munkaviszony ellenőrzésére hivatott székesfővárosi ellenőrző bizottságok elnökévé Felkay Ferenc fővárosi tanácsnokot, a városháza ipari és kereskedelmi ügyosztályának vezetőjét bizta meg. Felkay Ferenc szociális érzékkel párosult közgazdasági tudása minden bizonnyal azt fogja eredményezni, hogy az *elnöki tiszttel járó nehéz feladatok messzemenő tapintattal nyerjenek megoldást.*

A külföldi idegenforgalom érdekességéi

Sehol annyi társasutazás nincs, mint Németországban. Az utazási irodák évről-évre több tár-

Pörkölt kávé keverékeink

közismerten elsőrendű minőségeit

keletindiából

behozott új különleges kávéfajokkal módosítottuk amiáltal azok finomsága még az eddiginél is jobban fokozódott.

Kérjen próbatőzéshez mintát

Kávésok Áruforgalmi Rt.-nál Budapest, VIII., József-körút 38.

Telefon: 139-277.

Saját pörkölő üzem

sasutazást szerveznek a birodalom különböző tájaira és külföldre is. 1938-ban 25.074 társasutazást rendeztek, 650.000 résztvevővel. Az idén 30.000 társas utazócsoporthoz szerveztek meg. — Az idegenforgalom, amint tudjuk, nem csak nálunk csappant meg a múlt évben, hanem az idegenjárás hazájában, Svájcban is. Az 1937. évihez viszonyítva az érkezések száma 11 százalékkal, az eltöltött éjjelek száma 5 százalékkal csökkent. A belföldi idegenforgalom viszont emelkedett. A csökkenés ellenére is óriási számok szerepelnek a svájci idegenforgalmi statisztikában. Az érkezett külföldiek száma a múlt évben 2,059.066 volt, a belföldieké 1,426.326, az eltöltött éjjelek száma 15,986.108, ebből a külföldieké 7,555.452. Az idei idegenforgalomba jelentékenyen beleszólt a zürichi világkiállítás, amelynek pontos adatait most állítják össze. — Newyork idegenforgalmát hatalmas mértékben növeli a világkiállítás, amely miatt minden hajó teljesen megtelve érkezett Európából. Egyébként az elmúlt év folyamán az Egyesült Államok szállóiban 6 százalékos visszaesés mutatkozott az 1937. évhez képest. — Lettország idegenforgalma — szemben az általános visszaeséssel — 1938-ban 8.4 százalékkal nagyobb volt, mint az előző évben. Az országot 84.168 külföldi vendég kereste fel. Főképpen a svéd vendégek száma emelkedett.

Farkas Vilmos

a fűszerszakma régi, harcos vezető tagja „Az élelmiszerkereskedők szövetkezetek és szervezetek szerepe a mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek értékesítése, a nemzetgazdaság megszilárdítása, a fogyasztók ellátása és a polgári középosztály megerősítése körül“ címmel érdekes, hasznos könyvecskét adott ki. A kis könyv célja az, hogy a hivatalos tényezőket, gazdaságpolitikusokat és az informálatlan vagy tévesen informált kereskedőket ebben a kérdésben tájékoztassa és felvilágosítsa.

Kristály ásványos forrásvíz csak Szent Lukács védjeggyel eredeti

Szikviziparosok Tanácsadója

cimen hasznos gyakorlati kézikönyv hagyta el a sajtót. A könyv két részből áll. Az első rész kérdés és felelet alakjában közli a szikviziparra vonatkozó különleges szakmai, általános ipari, közigazgatási, adózási és munkásvédelmi törvényes rendelkezéseket, valamint az ipariüzöket érdeklő fontosabb kereskedelmi ismereteket. A második rész a szikvizgyártás gyakorlati munkálataival összefüggő gép- és üzemtechnikai tudnivalókról tájékoztat 23 rajzzal és mindenki által könnyen érthető szaksterü magyarázatokkal. A paragrafusok utvesztőiben kevésbé jártas szódások minden szakmai kérdésre pontos választ kapnak ebben a könyvben. Egyszermind minden vonatkozásban utbaigazítással szolgál azoknak, akik most rendezkednek be a szikvizgyártásra. A könyv bolti ára 5 pengő. Kapnható a könyv. kereskedésekben, de megrendelhető a kiadóhivatalnál (Budapest VII., Nagydíófa utca 13. I. 12.) közvetlenül is.

A Lengyel Iparosok nemzeti kongresszusa.

A lengyel keresztény iparosok július 16—17-én vasárnap és hétfőn tartották ez évi nemzetközi kongresszusukat Czesztohovában, a világhírű kegyhelyen. Ez alkalomra 30 különvonattal több, mint tizenötezer iparos érkezett Czesztohovába. Kétezer céhzászlóval vonultak fel az iparosszervezetek, céhek, kézműveskamarák a jasna-gorai kolostor előtti szabad térre, ahol Czesztochowa püspöke nagymisést celebrált és egyórás beszédében méltatta a keresztény iparosság nemzeti jelentőségét, majd elhelyezte az oltáron a lengyel iparosságnak ezüstmű készült gyönyörű, művészi ajándékát, amely a lengyel sást ábrázolja, szárnyainak tollain az egyes iparos szakmák jelvényeivel, a sas fölött a csodatevő szüz Mária és a gyermek Jézus szinaranyból készült képével.

A nagymisén résztvettek a kormány, az egyház, a hatóságok képviselői. Mise után *Antoni Roman*, ipari- és kereskedelmi miniszter, valamint a keresztény iparosok szövetségének és a kézműveskamarák központjának elnökei ismertették a sokezernyi hallgatóság előtt a kézműves iparosság célkitűzéseit és feladatait.

A kongresszuson *Somkovicz* szenátor meleg szavakkal köszöntötte a baráti Magyarország kézművesiparának kiküldöttét, dr *Kovalóczy* Rezsőt, az ipartestületek Országos Közponjának főtitkárát, aki francia, majd lengyel nyelven tolmácsolta az IPOK és a magyar iparosság kartársi együttérzését és szívélyes üdvözleteit. A kongresszus összes tagjai felállva „Éljen Magyarország” kiáltással percekig lelkesen tüntettek Magyarország és a lengyel-magyar barátság mellett.

Hogyan lett luxuscikkből népelelmezési cikk a cukor

A cukor, az emberi táplálkozásnak ez a manapság szinte már nélkülözhetetlen kelléke, valamikor, a régi időkben, csak mint orvosság, később pedig mint luxuscikk szerepelt. 1500.—2000 évvel ezelőtt a gyógyászatban volt igen fontos szerepe a cukornak, majd amikor rájöttek kiváló tápértékére, ételek izesítésére kezdték használni. Ebben az idő-

Gschwindt-féle

Aqua vitae és egyéb likörkülönlegességek, főzelék és gyümölcskonzervek

ben azonban, egészen a 17. század végéig, a távoli országokból érkező cukor még olyan drága volt, hogy csak a jómódu emberek engedhették meg maguknak azt a luxust, hogy cukrot fogyasszanak.

A cukornád-kultúra tulajdonképpen Ázsiából került át Európába. Nagy Sándor indiai hadjárata idején kezdték nálunk meghonosítani az első cukornád ültetvényeket. Komoly lendületet a cukorforgasztás azonban csak a cukorrépa termesztésének bevezetésével nyert. A XIX. század eleje óta mindinkább emelkedett a termelés s lassanként a cukor egyik legfontosabb népelelmezési cikkünké lett.

Szőlőgyógyhelyeket terveznek

A földművelésügyi minisztérium a magyar bortermelés fejlesztése érdekében újabb nagyvonalú terveket keresztülvitelével foglalkozik. Ezek között legérdekesebb, hogy a bortermelő vidékekre eső gyógy- és üdülőhelyeken ugynevezett szőlőgyógyhelyeket kíván létesíteni, ahol rendszeres szőlőkurák volnának tarthatók. Állandó jellegű borkiállítás létesítését is elhatározta a földművelésügyi minisztérium és július 10-én Budapesten kezdődő II. Nemzetközi Mezőgazdasági és Ipari Kongresszus keretében, a Nemzeti Borhivatal részvételével, nagyobb szabású propagandát rendeznek. Még azt is tervbe vették, hogy az idegenforgalom bekapcsolásával az országba érkező idegeneknek a legfinomabb magyar borokból kis mintapalackot fognak ajándékozni.

Tejsavóból bor

A szövetkezeti mozgalom egyik szaklapja érdekes ismertetést közöl Dánia szövetkezeti tejgazdaságairól. A tejüzemek már régebben foglalkoztak azzal, hogy a nagymennyiségű fölösleges tejsavót valamilyen módon értékesítsék. Állítólag az egyik dán vegyésznek most sikerült hasznosítani a tejsavót, mert abból „kitűnő minőségű bort” állítottak elő. Valószínű azonban, hogy a tejbortól nem lehet berugni, bár az is erjed és így alkoholt tartalmaz. Magyarországon, a bortermelés egyik hazájában viszont aligha kerül sor arra, hogy a tejsavóból előállított bor versenyezessen a szőlőből készült borral.

A vendéglátóipar a Szegedi Kereskedelmi és Ipar-kamara évi jelentésében.

A magyar kamarák közül elsőnek a Szegedi Keresk. és Ipar-kamara tette közzé terjedelmes jelentését az 1938. év közgazdasági viszonyairól. A jelentés a vendéglátó iparok helyzetéről a következőket írja: Ezeknek az iparoknak a helyzete hatá-

rozott visszacést mutatott az 1938-as esztendőben. A pangás okát egyrészt az idegenforgalom csökkenésében, másrészt a zsidótörvény hatásában találhatjuk meg. Március hónaptól kezdve a nemzetközi feszültség következtében egész Európában megcsappant. Ennek hatása alól természetesen Magyarország sem tudta kivonni magát. Vidéki viszonylatban azonban annál inkább érezhető volt a zsidóságnak a nyilvános helyekről való visszavonulása. Ezen két általános körülményen kívül számos panasz hangzik el a kifőzdék ellen, továbbá a termelők és a nagy borkereskedők kicsiben történő borkimérése ellen.

Ipari és közigazgatási hírek

Bejelentés nélkül töltött segédidő utólagos igazolhatóságának kérdése. Bár e bizonyítványokat az illetékes községi előjáróságok láttamozták, szakbavágó ipari munka teljes bizonyítékául még sem fogadhatók el, mert kiegészítőként végzett munkáról szólnak a „kiszegítő” szónak értelme pedig alkalmi, nem állandó, tehát nem rendszeres szolgálati viszonyt jelent. Ehhez járul, hogy a községi előjáróságok alig lehetnek abban a helyzetben hogy teljes bizonyossággal igazolhassanak oly szolgálati viszonyt, amelyre vonatkozó nyilvántartást nem vezetnek, s így 3-4, sőt 7 évre visszamenő időre szóló igazolásaik nem vehetők tekintetbe.

Folyamodó ennél fogva oly tanuk bejelentésére volna fölhevandó, akik a munkaadó szomszédai vagy házbeli lakótársai vagy megrendelői voltak és folyamodónak e munkaadónál történt állandó és rendszeres foglalkoztatásáról tudnia kellett. E tanuk kedvező nyilatkozatai alapján a szolgálati viszonyra vonatkozó adatok elismerhetők, s ez alapján a munkakönyvbe az ipartestület által utólagos bejegyzésük a 112.981—1932. K. M. számú rendelet alapján elrendelhető volna.

Mily jogszabály mondja ki, hogy a cukrász rumos teát és puncsot is szolgáltathat vendégeinek, ha a rumot a konyhán önti az italhoz? Az italmérési jövedékről szóló 1921. évi IV. tc. végrehajtása tárgyában kiadott 101.010—1921. P. M. számú rendelet 7. §-a 3. pontja értelmében, a cukrásziparos, amennyiben üzlethelyiségében csak tartozékként is szeszestalt (rumot) kíván kiszolgáltatni, szesz és abból készült közönséges pálinka kizárásával egyéb égetett szesz italoknak álló és ülő vendégek poharazására az illetékes pénzügyi hatóságtól kimérési engedélyt tartozik váltani.

Kamaránk székhelyén a pénzügyi hatóság még nem kifogásolta ezideig, hogy az italmérési engedéllyel nem bíró cukrásziparosok már a konyhában elkészített (rummal kevert) teát, puncsot az üzlethelyiségben kiszolgáltatnak, anélkül, hogy italmérési engedéllyel rendelkeznének. Ez a gyakorlat a törvény magyarázatán nyugszik, mert a főnkhivatkozott rendelkezés csak a külön felszolgált (tarto-

zéként az ital mellé állított) rumra vonatkozhat. E magyarázat elfogadása az ottani pénzügyi hatóságoktól is kérhető, ha ennek szüksége fennfölig.

Ipartestületi tagdíjhátralékok elévülés címén mikor törölhetők? Az ipartestületi felvételi és tagsági díjak behajtására és elévülésére vonatkozólag az 1932:VIII. tc. 10. §-ának ugyszintén a 163.400—1932. K. M. számú. rendelet 10. §-ának utolsó bekezdése szerint a közadók kezelésére vonatkozó törvényes rendelkezések irányadók.

Nyilvánvaló ezért, hogy — a közadó kezelésére vonatkozó törvényes rendelkezések korlátai között — az ipartestületi tagdíjhátralékok közadók módjára hajthatók be.

A közadók kezelésére vonatkozó 600—1927. P. M. számú H. Ö. 91: §-ának (1)-(3) bekezdései a köztartozások elévülése tekintetében a következőképen rendelkeznek:

„1) A közadók módjára behajtandó összes követelések kivetési joga amennyiben az illető szolgáltatásról szóló törvény, illetőleg törvényes rendelkezések a kivetési jog elévülését nem szabályozzák, elévül, ha azokat nem vetik ki, illetőleg nem érvényesítik öt év alatt, annak a naptári évnek utolsó napjától számítva, amelyben a követelési jog beállott, illetőleg az államkincstárnak (helyhatóságnak) tudomására jutott, hogy az illető közadót kivetheti.

2) A behajtási jog elévül, ha a tartozást a fizetési meghagyás, illetőleg határozat kézbesítésétől, illetőleg azokban az esetekben, amidőn fizetési meghagyás (határozat) nem kézbesítették, a kivetett összeg előírásától, birtokon belüli fellebbezés esetében pedig a tartozás jogerőssé válásától, végül a haszonélvezet megszűntének vagy a feltétel bekövetkeztének bejelentésétől számított öt év alatt nem hajtják be, illetőleg nem biztosítják.

3) Minden megkísérelt vagy befejezett végrehajtási cselekmény (írásbeli intés, figyelmeztetés, zálogolás, árverés kitűzése) vagy telekkönyvi bekebelezés a még be nem következett elévülést félbeszakítja, illetőleg az elévülés időtartamát a kérdéses behajtási vagy biztosítási cselekmény megtörténte napjától számított további öt évvel meghosszabbítja, ellenben a dobszó, vagy falragasz útján való felhívás, illetőleg megintés az elévülést nem szakítja meg.”

E véleményünk bevezető bekezdései szerint ezek a rendelkezések vonatkoznak az ipartestületi tagsági díjak elévülésére is.

A hátralékos ipartestületi tagsági díjak behajtásra való kimutatása tekintetében az idézett H. Ö. 44. §-a (3) bekezdéséhez fűzött utasítás (8) bekezdésében foglaltak mérvadók. Ennek a bekezdésnek a szövege a következő:

„8) Ha valamely közszolgáltatás szedésére jogosított hatóság (hivatal, testület, intézmény) az évi kiadás alapján szedendő szolgáltatását saját maga szedi be, abban az esetben az általa be nem szedett összegeket behajtás céljából évenként csak egyszer és pedig november havában szabad a köz-

ségi előjárásnak (városi adóhivatalnak) kimutatni. Az ily hátralékokat november 15-ig kell kimutatni, hogy azok a negyedik évnegyedi rendes behajtási eljárás során behajthatók legyenek.

Az óvadék kamata.

Felperes óvadék mellett alkalmazott főpincére volt az alperesi kávéházvállalatnak. A szolgálati viszony megszűnése után óvadékának tőkeösszegét visszakapta ugyan, azonban a különböző szolgálati járandóságok iránt indított perben külön „használati díjat” is követel az óvadékösszeg után azért, mert előadása szerint az alperesi vállalat az óvadéktörvényt a szolgálati jogviszony tartalma alatt saját üzleti céljaira felhasználta. A Kuria elutasítja ezt a követelést, mert:

Óvadék után külön kikötés nélkül nem jár kamat.

Az állandó birói gyakorlat szerint, továbbá a hitelező, ha tőkekövetelését felvette, a kamat iránt utóbb követelést csak akkor támaszthat, ha kamatkövetelését a tőke megfizetésekor kifejezetten fenntartotta. Közömbös tehát, hogy az alperes a kamat kikötése nélkül kapott és kamat nélkül visszafizetett s a felperes által a kamathoz való jog fenntartása nélkül elfogadott óvadéktörvényt saját üzleti céljaira felhasználta-e. (C. II. 6061—1938. Ludvig, 1939: III: 30:)

Tisztviselő- és munkásétkezdék.

Az egyes vállalatok által fenntartott tisztviselő- és munkásétkezdék iparjogi minőségéről a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter 14.968—1939. I. a. szám alatt a következő magyarázatot közölte:

Azt a kérdést, hogy egyes vállalatok által fenntartott tisztviselő- és munkásétkezdék vendéglőipari, esetleg kifőzőipari (129.901—1938. K. K. M.: sz. rendelet) üzemnek minősülnek-e, csak esetről-esetre, az ételek kiszolgáltatása összes körülményeinek mérlegelésével lehet elbírálni. Általános irányelvként csak a következőket lehet megállapítani:

1. Ha valamely vállalat saját kezelésében kizárólag saját alkalmazottai részére, haszon elérését teljesen kizárva, azzal a szándékkal létesít és tart fenn étkezdét, hogy a költségek egy részének vállalásával és viselésével kedvezményes áron lássa el alkalmazottait élelemmel és ily módon alkalmazottainak anyagi előnyt, támogatást nyújtson, ezt a tevékenységet nem lehet a vendéglőipar, illetőleg a kifőzőipar gyakorlásának minősíteni.

2. Ha ellenben valamely vállalat, bár saját kebelében és kizárólag saját alkalmazottai részére, de haszon elérésének kizárása nélkül, vagy egyenesen haszon elérése céljából létesít és tart fenn étkezdét, ezt a tevékenységet a vendéglőipar, illetőleg kifőzőipar gyakorlásának kell minősíteni.

3. Ha végül valamely vállalat alkalmazottainak étkeztetéséről nem saját kebelében, hanem olyan egyén beiktatásával gondoskodik, aki az üzemet nem a vállalat, hanem saját számlájára vezeti, az így beiktatott egyén tevékenységét minden esetben a vendéglőipar, illetőleg a kifőzőipar gyakorlásának kell minősíteni, tehát azokban az esetekben is, amelyekben a vállalat az étkezdé fenntartásához természetbeni, vagy pénzbeni szolgáltatásokkal bárminő

Márvány lapok

GÓTS EDE Bpest. V., Légrády Károly u. 14.

Tel.: 299—202

módon hozzájárul.

Az iparos özvegyi iparjoga mennyiben csorbul az ipar folytatása bejelentésének elmulasztása esetében? Az 1922:XII. tc. 7. §-a szerint az özvegy, ha elhunyt férje iparát folytatni kívánja, köteles az tizlet átvételét az iparos halálától számított három hónap alatt az iparhatóságnak bejelenteni. E bejelentés elmulasztása más-más elbírálás alá esik, ha az özvegy az ipart a három hónap eltelte után kívánja megkezdeni vagy, ha az ipart a férj elhunytá óta bejelentetlenül folytatja. Az első esetben az elhunyt iparos iparigazolványa hatályát veszítette, mert az özvegy az ipart a haláleset után nem folytatta és az ipar folytatására irányuló szándékát a törvényes határidőig be nem jelentette. Minthogy azonban az özvegyi jog az özveget haláláig kíséri (a törvény 16. §-a) iparigazolványt saját nevére bármikor igényelhet. Az iparigazolványon az ipar özvegyi jogon való gyakorlása feltüntetendő azzal, hogy az iparos tanoncot csak képesített üzletvezető bejelentése és alkalmazása esetében tarthat.

Ha pedig az özvegy az iparnak a férje halálától számított három hónapon belül való folytatását megkezdte és csak a bejelentést mulasztotta el, akkor eljárása a törvény 7. §-ába ütközik és a 126. §. szerint büntetendő.

Vendéglős özvegye új házasságra lépett, aminek iparengedély záradék alakjában való feljegyzését kéri, nehogy iparengedélyét elveszítse. Tudomásul veendő-e ez a bejelentés és a bejelentés tárgya az iparajstromba följegyzendő-e, tekintve, hogy az ily eljárás ellenkezik az 1922:XII. tc. 7.:, illetve a 78000—1923. K. M. számú rendelet 16. §-ának szellemével? Az 1922:XII. tc. 7. §-a utolsó bekezdése szerint az életben maradt házastársnak az a joga, hogy az elhunyt iparos iparát haláláig folytathatja, nem szűnik meg abban az esetben, ha új házasságra lép. A 78000—1923. K. M. számú rendelet 16. §-ában ehhez hozzáfűzi, hogy a házasságra lépést nem kell az iparhatóságnak bejelenteni.

Ezzel szemben a törvény 56. §-ának második bekezdése szerint, ha az üzlettulajdonos férjzett nő, a cégtáblán köteles férje nevét megfelelő toldással feltüntetni. Az iparos pedig csak azt a nevet használhatja üzleti cégtábláján, amely névre iparigazolványt nyert. Természetes következménye mindennek, hogy ha az özvegy férjhez megy, kötelessége ezt az iparhatóságnak bejelenteni és iparigazolványát a névváltoztatás tényének záradék alakjában való átvezetése végett bemutatni. A záradék tartalmának az iparajstromban való keresztülvezetése pedig a dolog természeténél fogva nem mellőzhető.

A fennforgó esetben tehát az özvegy bejelentése a föntieknek megfelelő elintézésében volna részesíthető.

CORVINA Legolcsóbb és legjobb beszerzési forrás

könyv- és papírkereskedés

VIII., JÓZSEF-KÖRUT 48.

Telefon: 1-495 84.

Modern kölcsönkönyvtár

havi bérlet 1 pengő

Ifj. Grünwald Mór

Ferenc József rakpart 6.

Telefon: 183-439. — Üveg és porcellán

Kapható:

Berkovits

papírarugyár
kávéházi, éttermi és
cukrászati kellékek

BUDAPEST,

VII., SÍP UCCA 4

Telefon 142 531

DEKA
TOLLFOGYÁJO KÜLÖNLEGESSÉG
DELIA

Csakis
PIATNIK
KÁRTYÁT!

NAGY IGNÁC pincefelszerelési címek raktára

BUDAPEST, VII., KÁROLY KÖRUT 9.

Ajánlja dusan felszerelt raktarát, u. m.: borszivattyúk,
szűrőgépek, palaekok, parafadugók, címkek stb. T. 141-515

Márványból

épületburkolást, portálokat, kávéházi asztalokat minden
szinben a legolcsóbb árban készít

Kronemer Dávid márványipari üzeme

Budapest, X., Kőbányai ut 39. (Hungária körut sarok)
Telefon: 1-378-69.

SIDOL

vegyitermékek gyára R.-T.

Budapest, XIV., Cserei-u 14.

Telefon: 2-966-86, 2-968-94

Felelős kiadó: DR. GAÁL ENDRE.
Lakása: Budapest, VIII., Rökk Szilárd-u. 31.

Nyomta: Hoffmann és Társa könyvnyomdája
Budapest, VII., Kazinczy-utca 5.

Hirdessen

a Kávésok Lapjában!